

מוסרה

כתב עת מבית "הלכה ומסורה" • חדש אייר • גיליון מס' 6 • שנה א' • mosera7156287@gmail.com
מפעל "ארחות הלכה" מוסדות "שובי נפשי" תכב"ץ

דבר מו"ר ראש המוסדות

מו"ר כה"ר הגאון המקובל רבי עזריאל מנצור שליט"א
ראש מוסדות "שובי נפשי" תכב"ץ

אני ה' רופאך

חודש אֶיֶר, בא סימן אני ה' רופאך

כאשר אנו מתבוננים ומסתכלים בהנהגתם של חכמי ישראל והוראותיהם לגבי חולי המדבק, אנו מוצאים שינוי הנהגה מהקצה אל הקצה, הנהגה שכלית והנהגה אמונית משולבות יחד, הנה בגמרא (כתובות דף ע"ז ע"ב) מצינו כי רבי יוחנן היה מכריז ומזהיר בני אדם מהזכובים שנגעו בבעלי ראתן, שחלילה לא יבואו על האדם הבריא ויחלה, והוראת רבי זירא שלא לשבת בכיוון הרוח המנשבת מכיוון החולה אליו, ורבי אלעזר לא היה נכנס לאהל החולה, רבי אמי ורבי אסי הרחיקו יותר שלא היו אוכלים מהביצים שהטילה תרנגולת באותה שכונה, ורבי יהושע בן לוי היתה לו הנהגה שונה מכולם, לא רק שלא היה מתרחק כחכמים אחרים, אלא היה כורך עצמו עם החולים בחולי המתדבק ועוסק בתורה עמהם, ודרש את הפסוק אילת אהבים ויעלת חן, אם חן מעלה על לומדיה, אזי כ"ש שהיא מגינה על האדם. לסיכום כל חכם לקח לו דרך בהתרחקות והשמירה כדי לא לבוא לידי חולי, מלבד רבי"ל שישב לעסוק עם החולים בתורה ולא חשש כלל. אחר הדברים האלה מסמיכה הגמרא להנהגות החכמים מעשה שכאשר הגיע זמנו של רבי"ל להפטר שלחו ב"ד של מעלה את מה"מ ליטול נשמתו, ונגלה אליו. רבי"ל ביקש ממלך המיתה שיראה לו את מקומו בגן עדן, והעלהו לג"ע, בדרך הליכתם מבקש רבי"ל ממלאך המות את סכינו, ומסר בידו את הסכין, בהגיעם הראה לו את מקומו, קפץ רבי"ל פנימה לתוך ג"ע וכו'.

שאלתי, מפני מה הסמיכה הגמרא את הנהגות האמוראים בעת חולי למעשה שליחת מלאך המות וההליכה לג"ע ולקחת הסכין ואי שליטת מלאך המות על רבי"ל. ואמרתי ליישב כי בכוונה מכוונת הסמיכה הגמרא מעשה זה של עסק התורה עם האנשים החולים בחולי המתדבק, והיינו שאדם שאינו במדרגה כזו של שליטה על מלאך המוות לקחת סכינו וכו', אינו יכול לעשות מעשה להתחבר עם החולים ולשהות במחיצתם, אלא צריך לנהוג כאחרים, ואחתום בברכת ה' ישמור ויציל מכל נזק ומזיק.

דבר המערכת

מנהג ישראל בשבתות שבין פסח לעצרת לקראת בספר משלי ובמסכת אבות, ומקורו ברוך בדברי הראשונים רבינו יונה, רבינו שמחה במחזור וטרי, ומהר"ם אלשיך ועוד הלא בספרתם.

מנהג קריאת ספר משלי בטעמיו ודקדוקיו נשתמר בימינו רק ביהדות תימן, ברם רבים החלו זונחים המנהג, ואינם שמים על לב כי מאבדים הם דבר יקר ערך. כי מלבד הטעמים שנכתבו בדברי הראשונים והאחרונים, מאחר ונשתנו סדרי עולם רואים אנו בעינינו כיצד לצערינו רוב ככל העדות אינם מכירים כמעט את טעמי הנביאים וכתובים על שלל שינוייהם. ואוי לנו אם נקיים בעצמינו "שפחה תירש גבירתה" באיצטלא דקדושה של "ביטול תורה באיכות" אין זה אלא עצת היצר כי "ענת חמץ לכל חפץ" חמנים אלו נקבעו על ידי הראשונים שזמנם היה חשוב ומדוקדק לאין ערוך ואם כן מה לנו בדקדוקי עניות אלו? מה גם שכל אב מחוייב ללמד בנו תורה, והגם שכל השבוע עושה זאת על ידי שליח מכל מקום "מצוה בו יותר מבשלוח". ואם בדרך כלל א"א לו ללמד בעצמו, לפחות את הנותר יאחז בשתי ידיים. ומאן דבעי למהוי חסידא לקיים מילי דאבות.

מפעל אורחות הלכה, מערכת מוסרה!

מחשבה כהלכה

כה"ר הגאון רבי ששון ניסים שליט"א
רב ק"ק בני התורה - רחובות

טעם מצות ספירת העומר

נאמר בתורה "וספרתם לכם ממחרת השבת וכו'" ונאמרו כמה ביאורים בטעם המצוה. לדעת החינוך כוונת המצוה להראות על ידי ספירתנו שאנו משתוקקים ונכספים אל יום מתן תורה שזה עיקר סיבת גאולתנו משעבוד מצרים. האור החיים הקדוש כותב בטעם המצוה על פי זוהר הקדוש היות ורצה הקב"ה להזדווג עמנו וכשהיינו במצרים שקענו במ"ט שערי טומאה דן אותנו הקב"ה כאשר נדה שדינה לספור שבעה נקיים וצוה אותנו שנספור ז' שבועות [שבוע לכל יום שבנדה] כדי שנכנס למתן תורה ככלה הנכנסת לחופה בקדושה ובוטרה ולכן אמרה תורה ממחרת השבת דוקא ולא ביום ט"ו בניסן כי עם ישראל יצא בעיצומו של יום ומקצת היום היו עדיין במצרים ובעינין ז' נקיים שלמים. והוסיף הרב דסלר ז' נקיים רצופין כאשר וכשם שבז' נקיים ראתה באמצע סתרה הכל כך בז' שבועות הללו בעי רצופין. וכשם שסתרת האשה חייבת להיות כולה טבולה במי מקוה וללא שום חציצה כך בימים אלה שהם ימי הכנה לחג השבועות צריכים להיות טבולים ושקועים בלימוד התורה וללא שום עניינים אחרים. ובכתב סופר כותב שעל כן כתבה התורה וספרתם לכם כלומר לסיבתכם ולטובתכם כדי לטהר אתכם לקראת מתן תורה.

ונמצא שאין הספירה הזו ספירה כמותית אלא ספירה איכותית עם בדיקה יום יומית כיצד לטהר עצמינו לקראת היום הנספך וכמו שכותב זוהר הקדוש "בגין לאדכאה ולקבלא אורייתא".

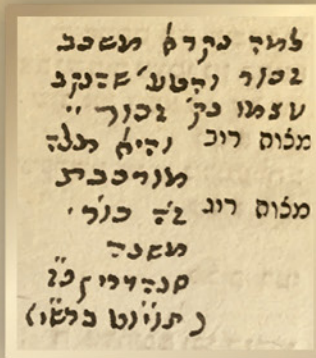
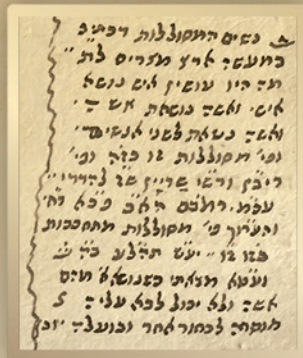
נמצא שאין הימים האלה ימים רגילים ככל ימות השנה אלא ימים אלו הן ימי הכנה ליום חג השבועות שהוא כיום דין כמה יזכה האדם לשפע של תורה. והרי זה דומה לראש השנה שבו נגזר על האדם מה יהא אתו במשך השנה וכפי איך שהכין עצמו בחדש אלול. וחג השבועות נקרא בשם זה להורות שהכל תלוי עד כמה שהכין האדם את עצמו בשבועות הללו כך יזכה לסייעתא דשמיא בלימוד התורה.

חמדה גנוזה

כמוהר"ר יחיא ן' סאלם עומייסי זצוק"ל

אב"ד רדאע" ומגדולי חכמיה

חידושים וביאורים על התורה

פרשת תזריע

פרק יב פס' ד. וְשִׁלַּשְׁתָּ יָמִים. הטעם בזוהר דף מ"ג ע"ב שכתב גימטריא נגד שלשה ימים שהתינוק מצטער מחמת המילה, בדמי טהרה אֶלֶין דמי מילה דנפקי מן דכיא. עיין שם. אפ"ל [-אין פנאי להאריך], וק"ל. פס' ו. **לְבָן אוֹ לְבַת.** בן גימטריא נר במספר קטן, כך שמעתי והבנתי מדברי בני יחידי ה"ו, ואפשר לרמוז בסייעתא דשמיא כי הבן מאיר לאביו בעולם הזה ובעולם הבא. דו"ק. פס' ז. **וְטָהַרָה מִמְּקוֹר דְּמִיָּה.** [בבעל הטורים: דורש מכאן שברכת חתנים בעשרה משום דכתיב וטהרה ממקור דמיה איזו דמים טהורים הוי אומר דם בתולים אלמא דאיירי בחתן] ואפשר לרמוז מתיבת דמיה יתיר יו"ד, דהוה ליה למימר דמה, אלא הו"ד רמוז לעשרה כנזכר בבעל הטורים. דו"ק מאי"ן.

פרק יג פס' ד. וְשִׁעְרָה. ראשונה רפוייה, ושניה דגושה. וסימן כאמה בתה. כך שמעתי. ועיין מקראות גדולות ומנחת שי. פס' יא. **צִרְעַת נוֹשָׁנָת הָיָא.** ראשי תיבות צנה, שרוב החלאים נמשכים ממנה. דו"ק. מאי"ן. פס' מה. **וְטָמֵא טָמֵא יִקְרָא.** למה ב' פעמים, אלא הוא טמא ויקרא לטמאים לשכון אצלו, כל עוף למינו ישכוהו, ובן אדם לדומה לו, וזוהר הקדוש וישלח דף קס"ז ע"ב. ובילקוט כתב, בתר עניא אזלא עניותא, לא די לו טומאתו, אלא שמכייש עצמו לומר טמא טמא. וק"ל. ע"כ.

פרשת מצורע

פרק יד פס' ב. תוֹרַת הַמְּצֹרֵעַ. מצורע גימטריא מת, וי"ו מתחלף במי"ם מאותיות בומ"ף. כך שמעתי, מאי"ן, וק"ל. פס' ז. **וְשִׁלַּח אֶת הַצִּפּוֹר הַחֲזֵה עַל פְּנֵי הַשָּׂדֶה.** והשחוטת היכן היא, קוברה בפניו שלא יחשדוהו שרוצה לאכלה. מש' נגעים. ועיין תו"ט ז"ל. פס' טו פס' כא. **וְרָחַץ בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד הָעֶרֶב.** הקדים הכתוב רחיצה לטומאה, וי"ל כדי שלא ישב בגוף טמא, אלא ירחץ מיד ואח"כ יטמא עד הערב, ודוק, ומזה תלמוד לכל כיוצא בזה. מאי"ן.

פרשת אחרי מות

פרק טז פס' א. אַחֲרֵי מוֹת שְׁנֵי בְנֵי אֶהֱרֹן בְּקִרְבָּתָם לִפְנֵי ה' וַיָּמָתוּ. רצה לומר, לפי מעלתם וקרבתם אל ה' מתו, זהו בקרבתם דייקא, כן נראה דו"ק מאי"ן. אח"כ זכיתי וראיתי שכן כתב בכלי יקר ז"ל תל"ת יעוין שם באורך. וסימן, אחרי מות קדושים, ר"ל אחרי מות הקדושים. נפ"ש מאי"ן. וידבר ה' אל משה אחרי מות ואחר כך וימותו, נזכר בהם שני מיתות אחד לפני ה' בשביל החטא, ואחד על שלא היה להם בנים, נחשבו כמתים כידוע ברז"ל. וזוהר אחרי מות דף כ"ז ע"א. פס' י. **וְהִשְׁעִיר.** ולא עז עיין הטעם בזוהר תצוה דף קפ"ה ע"א, ועיין מקדש מלך שם. פס' ל. **כִּי בָיִם הָיָה יִכְפֹּר עֲלֵיכֶם.** למה נקרא שמו כפור, בגין דנקי מכל מסאבו, ואעבר ליה מקמיה בההוא יומא, וע"ד יום כפור, והכי יומא דנקיותא קרינא ליה. וזוהר תצוה דף קכ"ה ע"ב.

פרק יז פס' ח. אִישׁ אִישׁ. טעם שנקרא האדם בשם איש, כי העשירית נקראת בית, והיסוד נקרא איש, והאיש יסוד הבית, כי האיש מקיים הבית בדרך השפעה שנותן לה, עכ"מ בש"מ פרק ל"ה בשם הרקנאטי ז"ל, עיין שם ודוק. פס' יג. **אֲשֶׁר יָצוּד.** רש"י: אין לי אלא ציד וכו' תלמוד לומר ציד וכו' שלא יאכל בשר אלא בהזמנה זאת. רצה לומר, כאלו עדיין צריך לצוד שלא יאכל בשר תמיד אלא בהכרח, ועיין בזוהר הקדוש פרשת בשלח דף ס"ב ראה לזה.

א. שימש כאב"ד ברדאע וכרב הקהילה לפני כמאה שנה, אחריו שימש בנו שגם את שמו קרא יחיא הידוע בחתימתו יב"ע שפירושה יחיא בן יחיא עומייסי הוא היה בנו יחידו כפי שהחבר כאן בחידושי ושימש אחריו כרב הקהילה וכאב"ד. ב. בין כתביו שהותר לברכה נמצא חומש עם הערותיו וחידושיו, כתב היד נתקבל מאת נינו ר' יוסף עומייסי שליט"א תשואות חן חן לו. חיבורו זה כולל בתוכו א' חידושים ודקדוקים על התורה ב' קיצור חלק הדקדוק עם תוספות שלו על דברי מהר"ץ ג' ניקודי מילים ברש"י לפי מסורת יהודי תימן או מקומות שראה צורך לבאר כיצד הגרסא הנכונה. כאן ראינו לנכון להביא רק מחלק החידושים ולא מדבריו בענייני דקדוק וניקוד המילות. ג. בגמ' כתובות מנין לברכת חתנים בעשרה וכו' ורבי אבהו אמר מהכא במקהלות ברכו אלהים ה' ממקור ישראל ופירש רש"י על ברכת מקור צריך קהל והיינו עשרה כמו הקהל את העדה. ולזאת כתב בעל הטורים דיליף ממקור דהכא דמיירי בדמים טהורים ולזאת הוסיף רבינו לדרוש מיו"ד יתירה. ד. ל' מאיתי יחיא נחלש. פעמים רבות חותם הוא כך בסוף דבריו ה. בן סירא י"ג. אולי כוונתו נראה פשוט.

לוח הלכות ומנהגים כמנהג קהילות קדש תימן - חדש טבת

על פי הלכות ומנהגים - הלכה ומסורה

דיני ספירת העומר

דיני ספירת העומר: מצות עשה לספור את ימי העומר ממוצאי יום טוב ראשון של פסח עד ליל ה' בסיון שהם שבעה שבועות, כמו שנאמר בתורה (ויקרא כג טו) "וספרתם לכם ממחרת השבת" וכו'. **להלכה**, בזמן הזה שאין בית המקדש קיים, מצוות הספירה אינה מן התורה אלא מדרבנן. - נשים פטורות, כיון שהיא מצות עשה שהזמן גרמא, וכן מנהגינו שאין נשים סופרות כלל.

זמן הספירה, מצאת הכוכבים, ומצוה שייספור בתחילת הלילה משום תמימות. אם ספר בבין השמשות יצא ידי חובתו [כיון שספירה בזמן הזה מדרבנן]. והמדקדקים אינם סופרים עד צאת הכוכבים וכן המנהג. ואם ספר לפני השקיעה גם אם זה היה לאחר פלג המנחה, צריך לחזור ולספור בלילה בברכה. - בערבי שבתות שנהגו אבותינו להתפלל ערבית מבעוד יום כדי להוסיף מחול על הקודש, נהגו שלא לספור בצבור בבית הכנסת, אלא כל אחד היה סופר בביתו כשהגיע זמן צאת הכוכבים. ומזכירים אחר התפלה לציבור לספור בביתם. ואם הגיע זמן בין השמשות, יש שנהגו לספור בבית הכנסת בברכה [ויש מהם שנהגו לחזור ולספור בביתם בצאת הכוכבים בלי ברכה], ויש שנהגו כמדקדקים שלא לספור בבית הכנסת רק בביתם בצאת הכוכבים. משהגיע זמן הספירה, אסור לאכול יותר מכביצה פת, ואם התחיל אינו פוסק. פירות ושתייה מותר.

שכח ולא ספר בלילה, סופר ביום בלא ברכה, ואז אם ספר ביום, סופר בשאר הלילות בברכה. ואם לא ספר גם ביום, סופר בשאר הלילות בלא ברכה. - אם הוא מסופק אם דילג יום אחד, יספור בשאר הלילות בברכה. - מי ששאל אותו חברו בבין השמשות או בלילה כמה ימי הספירה בזה הלילה, לא יאמר לו היום כך וכך, שאם יאמר לו כך, לא יוכל לחזור ולמנות בברכה, אלא יאמר לו אתמול היה כך וכך. - אם שאלו חברו כמה ימים לעומר והשיב לו כך וכך, ולא אמר תיבת ה'יום, יכול לספור אחר כך בברכה.

מנהג רוב קהילות תימן לספור בלשון ארמי, וכפי שהובא בסידורי הגאונים, ויש קהילות שנהגו לספור בלשון הקדש. - ביום אחרון לספירה, מנהגינו לומר 'דאינון שבעה שבועי שלמי' כלומר, שבעה שבועות תמימות, וראוי שאף אלו הסופרים בלשון הקודש יסיפו כן 'שהם שבעה שבועות תמימות'. **סדר ספירת העומר:** יש שנהגו להקדים 'לשם יחוד' [ובק"ק שרעב נהגו לומר 'לשם יחוד' הארוך], ובמרכז תימן לא נהגו לומר לשם יחוד, אלא מכריז הממונה 'עומר', ומיום שני לספירה ואילך מקדים לומר 'אתמול כך וכך בעומרא' כדי שידעו את הספירה לפני הברכה. הרב מברך את הברכה בקול רם ומכוין להוציא והציבור מתכוין לצאת, משום ברב עם הדרת מלך. ואח"כ סופרים כולם יחד את הספירה. ושוב אומר הרב לבדו 'הרחמן ברוך הוא יחזיר עבודת בית המקדש וכו', ועונים אמן. והטעם לאמירת 'הרחמן', לפי שבזמן הזה מצות הספירה מדרבנן, ולכך מתפללים שיבנה בית המקדש ונקריב את העומר ונקיים המצוה כתיקונה. אומרים למצנח בנגינות, בשאמי ובחלק מהבלדי מוסיפים אנה בכח, ולאחר מכן למצנח על הגיטית ושיר למעלות. וקצת מהבלדי נהגו להקדים למצנח על הגיטית ושיר למעלות, ולאחר מכן למצנח בנגינות.

מנהגי ימי העומר

נישואין: מנהג כל ישראל שאין נושאים נשים בין פסח לעצרת, שבזמן זה מתו תלמידי רבי עקיבא, לכן נוהגים בו מנהג אבילות. יש שנוהגים שלא לשאת כל ימי העומר, ויש שמותרים ביום ל"ג עצמו ולאחריו אין נושאים, ויש שנהגו היתר מיום ל"ג ואילך, וכן המנהג בארץ ישראל. ואף על פי שמעיקר הדין מי שלא קיים פריה ורביה מותר לישא בעומר [וכמו שכתב השתילי זתים ס' תצג ס"ק ד], מכל מקום המנהג להחמיר גם בזה, ואין מקילין אלא לצורך גדול. - סעודת שידוכין בלי כלי נגינה וריקודים, מותרת. **ריקודין ומחולות:** מנהג ישראל להימנע מריקודים ומחולות בימי העומר, ובכלל זה שאין לשמוע שירים בליווי כלי נגינה, ואף לשמוע שירה מוקלטת שנלוו לה כלי נגינה, יש למנוע. אבל שירה בפה דרך הודאה ושבח להשם יתברך מותר, וכן המנהג.

תספורות: מנהג רוב קהילות קדש תימן [בין שאמי בין בלדי] שאין מסתפרים בימי העומר. יש שנהגו איסור בכל ימי הספירה עד שבועות, ויש שנהגו עד ל"ג בעומר, ויש שנהגו היתר רק ביום ל"ג עצמו ולא לאחריו. ובק"ק צנעא יש שנהגו להקל להסתפר בימי הספירה לכבוד השבת, אך רבים גם שם נהגו שלא להסתפר, ובארץ ישראל שמנהג הכל שלא להסתפר, כתב מהר"ח כסאר זצ"ל שאין להקל בדבר. - יש שנהגו איסור אף בתספורת הקטנים, ויש שהקלו בהם. - בעלי ברית, והם אבי הבן המוהל והסנדק, מותרים בתספורת לכבוד המילה.

פרקי אבות ומשלי: בשבתות שבין פסח לעצרת המנהג ללמוד מסכת אבות אחר מנחה של שבת. וכמו כן נהגו לקרוא ספר משלי בין פסח לעצרת, יש שנהגו לקרותו גם כן במנחה של שבת, ויש שנהגו לקרוא כל יום בשילוש. עשיית מלאכה אחר השקיעה: כתב השלחן ערוך (ס' תצג ס"ד) שנהגו הנשים שלא לעשות מלאכה מפסח ועד עצרת, משקיעת החמה ואילך. אך לא נהגו כן בקהילותינו.

ברכת שהחינו ובגדים חדשים: מותר לברך שהחינו בימי הספירה, וכן המנהג. - מן הדין מותר לקנות בגד חדש וללבושו בימי הספירה. וכן מנהג רוב המקומות. ויש שנמנעו מלחדש בגד חדש, וכפי שיש נוהגים כן בקהילות אשכנז וספרד. - כיון שימים אלו ימי דין, יש להזהר לא ללכת למקומות שיש בהם סכנה.

ה' אייר - יום שבת - פרשת תזריע מצורע

ברכת הלבנה: מברכים ברכת הלבנה במוצאי שבת, למנהג הקהילות שמברכים ברכת הלבנה במוצאי שבת אחר שלשה ימים. ויש שנהגו להמתין שבעה ימים.

ז אייר - יום שני

תענית בה"ב: מנהג בני אשכנז להתענות בה"ב ולומר סליחות, ולא נהגו כן בקהילות ספרד ותימן.

י"ב אייר - יום שבת - פרשת אחרי מות קדושים

דין שכח לומר מוריד הטל: מתפלת ערבית של ליל שבת ואילך, אם מסופק אם אמר מוריד הטל, אינו חוזר, כיון שעברו תשעים תפילות, חזקה שהזכיר טל. וכל זה אם לא עלה שליח ציבור בנתיים, אבל אם עלה שליח ציבור בתוך הימים הללו, יפחית ממנין זה לפי מנין התפילות שעלה בהם ש"ץ. [ראה שתילי זתים ס' קיד ס"ק כא, ומשנ"ב ס"ק לז].

י"ד אייר - יום שני - פסח שני

מנהגי היום: אין אומרים תחנון ונפילת אפים בשחרית ומנחה [וכן במנחה שלפניו הנוהגים ליפול בכל יום אין נופלים על פניהם]. אין אומרים למנצח ותפלה לדוד. - אין מתענים ולא מספידים בו, אבל צידוק הדין מנהגינו לאומרו. - לא נהגו בקהילותינו לאכול מצה בפסח שני.

ט"ו אייר - יום שלישי

דין שכח בקשת הטל: מיום זה ואילך, אם מסופק אם שאל גשמים או טל, אינו חוזר. [ראה שתילי זתים ס' קיד ס"ק ט].

י"ח אייר - יום ששי - ל"ג בעומר

מנהגי היום: ביום ל"ג בעומר נוהגים להרבות בו בשמחה קצת, לפי שפסקו תלמידי רבי עקיבא מלמות, וגם שהוא יום הילולא דרשב"י. ואין אומרים בו וידוי ונפילת אפים [גם במנחה שלפניו אין נופלים], למנצח, ותפלה לדוד. אין מתענים ביום זה. אין מספידים אלא לחכם בפניו, אבל אומרים צידוק הדין ואת הקדיש שאחר הלוייה. בארץ ישראל וסביבותיה נהגו מזמנים קדמונים לעלות ביום זה לקבר הרשב"י במירון ולשמוח שם בקול ושירים בתוף וכינור, לכבוד הילולא דרשב"י.

תיאור ל"ג בעומר בתימן בק"ק צנעא: [עיין בדרשת מהר"י צובירי זצ"ל שנדפסה בהלכה ומסורה קובץ כד, מצפונות יהודי תימן (עמ' 110), קובץ נפש (עמ' 13)].

כ"ו אייר - יום שבת - פרשת בהר בחוקתי

דיני קריאת התוכחות: מנהגינו שמעלים לקריאת התוכחות זקן תלמיד חכם שראוי להשמיע תוכחה לציבור. וכמו כן שיהיה בקי בקריאה ולא יצטרך לתקנו. - יש בבלדי שנהגו שהעולה רביעי מתחיל בתוכחות, ויש שנהגו שמברך שלישי קורא גם את התוכחות. ויש שנהגו שמברך שלישי קורא עד התוכחות, ומברך רביעי חוזר וקורא מ"ואכלתם ישן נושן". - אין מפסיקים בקריאת פרשת התוכחות, אלא אחד קורא את כולם. - נהגו לקרוא את התוכחות בקול נמוך, ודרך כפי וצער. ויש שנהגו לקרוא את התוכחות בקול רם ובנעימה כשאר הקריאה. - מנהג מפורסם בהרבה מקהילות תימן שהעולה לתוכחות לפני שמברך פותח בפסוקים "מוסר ה' גְּנִי אֶל תְּמָאָס וְאֶל תְּמָקָץ בְּתוֹכָהֶן" "כִּי אַתְּ אֲשֶׁר יֶאֱהָב ה' יוֹכִיחַ וְיִכָּאֵב אֶת בְּנֵי יִרְצָה" וְלְמוֹכִיחִים יִנְעַם וְעֲלִיָּהֶם תְּבֹא בְּרַפְתְּ טוֹב". (יש מוסיפים בק"ק שרעב "טובה תוכחת מגולה מאהבה מסותרת" ויחד ר"ת הפסוקים מְכֻנָּט) לאחר הקריאה אומרים מי שברך לציבור 'מלאך דעלמא'. - מנהג רוב קהילות קדש תימן שאין מתרגמים את התוכחות, ויש מקצת קהילות שנהגו לתרגם. **ברכת החדש:** אומרים בברכת החודש, ראש חודש סיון הנבא לקראתנו לְשָׁלוֹם בְּיָוִם רְבִיעִי.

בעומק ההלכה

כה"ר הגאון רבי חזקיהו דחבש שליט"א
רב ק"ק שתילי זיתים ומר"ץ בראש העין

ספירת העומר בלא מתכוין

שאלה: מי ששואל אותו חבירו בין השמשות כמה היום לעומר, והשיב לו את המניין של היום כיצד יעשה. וכיצד הדין אם השיב לו ימים בלבד או שבועות בלבד.

תשובה: בשו"ע תפ"ט הלכה ד' כתב: מי ששואל אותו חבירו בין השמשות כמה ימי הספירה בזה הלילה, יאמר לו אתמול היו כך, שאם יאמר לו היום כך וכך אינו יכול לחזור ולמנות בברכה: שת"ז: אבל אם רוצה לספור בלא ברכה רשאי (פר"ח) ואם השיב כך ימים ולא אמר היום לא יצא, וצריך לחזור ולמנות בברכה (ט"ז ומ"א) וה"ה אם כיון בפירוש שלא לצאת אלא להודיע לחבירו מניין הימים (פר"ח): שו"ע: אבל קודם בין השמשות כיון שאינו זמן ספירה, אין בכך כלום.

ויש לעיין אי כוונת השו"ע שיצא מודאי ואינו צריך לספור עוד. או שהיה ספק וצריך לחזור ולספור אבל בלא ברכה.

ומדברי רבינו ה"שתילי זתים" שכתב: אבל אם רוצה לספור בלא ברכה רשאי משמע דיוצא מודאי.

ואכתי צריך ביאור, דפשיטא דרשאי לחזור ולמנות בלא ברכה, דמאיזה טעם יהיה אסור, ואולי רמז לנו רבינו שיש עניין לחזור ולמנות בלא ברכה, לא מצד הדין רק חומרא בעלמא, מהיות טוב וכו'.

שוב ראיתי בפר"ח שכתב: ומאי דכתב המחבר אינו יכול לחזור ולמנות בברכה, דמשמע דספירה בעי, ליתא, ולא תידוק הכי. אלא מכלל דבספירה אי בעי לספור זימנא אחריתי רשאי משא"כ בברכה דאיכא איסור משום ברכה לבטלה, ע"כ. והדברים סתומים. ועכ"פ עולה דהעושה כן אין בזה משם חוכא ואיטולולא ולא משום יוהרא, ו"ל.

ואם ענה לחבירו מניין הימים לחוד, או שבועות לחוד בתשלום כל שבוע, דהיינו ביום השביעי, ביום הארבעה עשר, וכן על זו הדרך, דינא נמי הכי, וכנ"ל. שכן כתב רבינו ה"שתילי זתים" בס"ק ו': ואם ספר הימים לחוד ולא השבועות אין צריך לחזור דק"ל ספירה בזמן הזה דרבנן, ואם מנה שבועות לבד נמי יצא (מ"א) דהיינו בתשלום כל שבוע ושבוע (ב"ב ר"ן).

ואין מקום לחלק בין היכא שסופר לעצמו ימים לחוד, או השבועות לחוד בתשלום כל שבוע ושבוע, לבין היכא שעונה לחבירו, ימים לחוד או שבועות לחוד בתשלום כל שבוע ושבוע, שהרי עשה את המצוה, ובלא כוונה נמי יצא. וכן עולה ממה שכתב הפר"ח בס"ק ד': שאם יאמר לו היום כך וכך וכו', לפי מ"ש בס"א דמניין יומי ושבועי הוי לעיכובא, מיירי הכא כשעדיין לא הגיע לכלל שבוע אחד, ולפיכך אם אמר לו היום כך וכך יצא ידי חובתו, ע"כ. דמשמע דלסוברים דאין זה לעיכובא. אם ענה לחבירו ימים לחוד, או שבועות לחוד בתשלום כל שבוע ושבוע, דאינו יכול לחזור ולמנות בברכה, וכנ"ל.

ומה שכתב רבינו ה"שתילי זתים" אם כיון בפירוש שלא לצאת אלא להודיע לחבירו מניין הימים לא יצא, היינו אפילו למ"ד מצוות אין צריך כוונה, דהני מילי מן הסתם, אבל אם אינו רוצה לצאת אינו יוצא בעל כרחו.

והנה בטהרי אבן ר"ה כ"ח: כתב: ולי נראה דלמ"ד אין צריך כוונה, אפילו מתכוין בהדיא שלא לצאת, אפ"ה יצא, דהא בעירובין צ"ה: תנן, המוצא תפילין מכניסן זוג זוג, רבן גמליאל אומר שנים שנים. ומוקי לה בגמרא במצוות צריכות כוונה פליגי. ת"ק סבר מצוות א"צ כוונה לא לצאת ולא לעבור על כל תוסף, ואם מכניסן שניים שניים אע"ג דאין מתכוין למצוה, עובר בכל תוסף. ור"ג סבר מצוות צריכות כוונה, משו"ה מכניסן שניים שניים, כיון דאין מתכוין למצוה אין עובר. ואי במתכוין להדיא שלא לצאת אינו יוצא אפילו למ"ד מצוות א"צ כוונה, א"כ לת"ק נמי יכניס שניים שניים וכיון להדיא שלא לצאת וכו', עכ"ל.

אולם בספר שיעורי רבי שלמה היימן תירץ דשני עניינים נפרדים הם, דלעניין כל תוסף, אף אם יתכוין שלא לצאת, עובר, שהרי עכ"פ הוסיף. וזהו הגדר של איסור כל תוסף, שעובר עליו גם באופן שאינו יוצא ידי חובת המצוה בתוספת. משא"כ בנדון דידן לעניין לצאת ידי חובת המצוה, אם נתכוין בהדיא שלא לצאת, לא יצא, כי אינו יוצא בעל כרחו.

ומה שכתב רבינו ה"שתילי זתים" ואם השיב כך ימים ולא אמר היום חוזר וסופר בברכה, נראה דדין זה קאי גם אם השאלה היתה בנוסח כמה היום לעומר, ולא אמרינן דמצטרפין להדדי.

משפט כהלכה

כה"ר הגאון רבי יצחק מועלם שליט"א
ראב"ד ביתר עלית רב שכונת הגפן
ורב העדה התימנית ביתר עלית

דיני שכנים ושכירות

שאלה: האם מותר לאדם שגר בבניין משותף לרחוץ את רכבו ע"י צינור כיבוי האש המותקן בבניין?

תשובה: א. יש לברר את המציאות אם יודעים כולם שמחיר המ"ק מתחלק כלפי כל הדיירים, ושתקו לשימוש עראי אינה מוכיחה על מחילה רק לשימוש עראי, באופן זמני, ולא הוי חזקה, ואם הבעלים אינם מודעים לזה אין בשתיקתם משום מחילה (קמ"ב, ד).

ב. נחלקו הדעות אם יש חזקה למשתמש בקביעות בנכס של רבים או שותפים, ושתקו. הנתבות (סי' קמ"ט סקט"ו) בשם תשובת הרשב"א ס"ל שאין ללמוד משתיקת הרבים שמוחלים חזקת תשמישים רק כשנראה ברור ששתקו משום מחילה. ודעת מהרשד"ם סי' תס"ג שגם בטוען קנה או חזקת ג' שנים לא תועיל חזקה בנכס של רבים. א"כ למעשה בשל רבים לא נסיק שמחלו על זכותם מתוך ששתקו, ולא תהיה חזקה רק באופן שנוכל להכריח בוודאות ששתיקתם על שימוש בנכסי השותפות כמחילה, ובבניין משותף כמעט שאין מציאות כזו. ולכן אם אין וודאות יש לחשוש לגזל גם בששתקו. ולכן העצה היא שיש ליידיע במכתב ויראו את המכתב כל הדיירים על שימוש בצינור המים השייך לכולם, ואם יראו את המכתב וישתקו שתיקתם תיחשב כמחילה.

שאלה: ראובן שיש לו דירת גג ובנה עוד דירה בלי רישיון, והשכיר את שני הדירות. התחתונה 100 מטר, וגם העליונה. כשהשכיר את דירתו אמר לשוכר שילך לעירייה לבקש הנחה כיון שהדירה העליונה לא רשומה בעירייה. וכשהשכיר את הדירה העליונה אמר לשוכר שאין הוא משלם ארנונה כיון שאין הדירה רשומה. אולם כעבור חודשיים בא הפקה וראה את הדירה העליונה, העירייה שלחה לשוכר הדירה התחתונה חשבון גדול של ארנונה על אף שקיבל 80% הנחה כי ההנחה היא עד 100 מטר. טוען השוכר התחתון כי ההנחה שייכת אליו ולכן ישלם רק עבור ה-20 הנותרים על 100 מטר של דירתו ואת הסכום המלא עבור ה-100 מטר הנוספים ישלם השוכר העליון, ואילו השוכר העליון טוען או שיחלקו את הארנונה או שבעה"ב הוא ישלם כי הוא אמר לו בזמן חתימת החוזה שאין הוא משלם ארנונה.

תשובה: לגבי תשלום בעה"ב בחוב זה היא אי אפשר לחייבו, אפי' אם נתן הבטחה כיון שלא קיבל עליו אחריות על כך, ולא נתחייב לשלם אם יצטרכו לשלם, אומנם ביכולת השוכרים לבטל את השכירות בטענת מקח טעות ועל דעת שיצטרכו לשלם ארנונה לא שכרו, וזה הרשות בידם אך אם ברצונם להישאר בדירה אינם יכולים לתבוע את בעל הבית. ובנוגע לטענת התחתון שהוא גר ב-100 מטר וא"כ העליון ישלם כי על התוספת אין הנחת ארנונה, אין בזה טענה כיון שכל בית מתחילתו אין עלו הנחה מעל 100 מטר, והמאה מטרים האלו אינם מוגדרים במקום מסויים, וכן בית שהוסיפו והגדילוהו אין המאה מטר במקום מסויים, ולכן יתחלקו שווה בשווה בתשלום הארנונה.

ואפילו אם העליון לא זכאי להנחה והתחתון הוא שזכאי להנחה אעפ"כ מתחלקים בשווה, כיון שכל הבית רשום על התחתון, ולכן אינו יכול לתבוע את העליון אלא ישתתפו יחד בהנחה וכן לחילופין אם העליון זכאי להנחה ולתחתון אין הנחה, כיון שהעירייה תובעת את התחתון תשלום מלא על הנכס צריך העליון להשתתף בכל ההוצאות.

כמוהר"ר הגאון מארי יחיא(ל) שלום אזרק זצוק"ל

את זמנם, טרח והקים "מת"ל", מעון תורה לקשיש, וזאת כדי לזכותם ולהגביר חילים לתורה.

לימודו היה במתינות ובעמקות, וכפי ששח מי שזכה ללמוד עמו בימי בין הזמנים בשו"ת רב פעלים להגרי"ח, על הסדר. איש תפילה היה רבינו, כבן המתחטא לפני אביו, ברגש מיוחד ובכביה. גם פיקח עצום היה, וכמה מעשים מופלאים ידועים אודותיו.

הגר"ש טובים זצ"ל, רבה של יהוד, היה מתבטל לפניו ומקבל את דעתו, ואף את חיבוריו וכתביו היה מוסר לו, להשית את עינו עליהם בטרם הדפסתם.

כמו כן, שח הגר"ש טובים, כי בתחילת כהונתו כרבה של יהוד היה מרבה במסירת שיעורי תורה, כארבע שעות ביום, עד שחלה בגרונו. ברם, הוא לא מצא

מחליף ראוי למסירת השיעורים, אלא את רבי יחיא זצ"ל. בה' באייר שנת התשנ"ד נתבקש לחיי נצח זכותו תעמוד לנו.

מארי יחיא נולד בעיירה ג'ין אשר במחוז יריים שבתימן, עלה לארץ ישראל בשנת תש"ט, התיישב במושב שתולים, ולאחר מספר שנים עקר עם אָחִיו אל העיר יהוד, שם אוה למושב לו.

גם במעליו יתנכר נער, כבר בימי עלומו היה רבי יחיא שוקד תדיר בלימוד התורה הקדושה, ועשה את תורתו קבע ומלאכתו עראי. בגיל צעיר מאד נסמך לסדר קידושין וגיטין, לשחוט ולמול. עם זאת היה מרבה בכתביה, ונותר ממנו כמה וכמה כתבי יד בעניינים שונים, הן בדברי מוסר ודרשות, והן בפלפול בהלכה ובאגדה. מיד כשהיה שב ממלאכתו, בכל רגע פנוי, היה הוגה בתורה ביתר שאת וביתר עז.

מחיקו של מארי יחיא זצ"ל לא מש הספר "שתלי זיתים" למהרד"ם, על פיו הורה וממנו לימד לרבים. בימי זקנותו, כאשר נוכח לראות יהודים מבוגרים שכבר אינם עוסקים במלאכתם ומבטלים

הרה"ג רבי אברהם ישעיהו פנחס שליט"א
ראש כולל "קהילות יעקב" ראש העין

מסורת כהלכה

מנהג אמירת פס' "אור זרוע לצדיק" בעת ההבדלה

דורשי רשומות אמרו די' בגימטריא ארבע עשרה, כנגד ארבעה עשר פרקים שבכף היד. בכל אחת מארבע אצבעות יש שלושה פרקים ובאגודל שתי פרקים הרי ארבעה עשרה פרקים. י"ב שבד' אצבעות כנגד שתי עשרה שבטים, ושתי פרקים שבאגודל כנגד עשו וישמעאל. והאור שמאירים על האצבעות הרי הוא סימן לאור שיחול על י"ב שבטים, וכיסוי האגודל הוא שלא יחול האור על אחרים, ע"כ מכסים האגודל, וכן אומרים פס' אור זרוע לצדיק שהם י"ב שבטים ולא על הרשעים.

ויש להוסיף שככל שיי"ב הפרקים דהיינו השבטים נמצאים באחדות כך נעצר ונחסם האור לצאת לב' הפרקים שהרי האגודל נסתר ע"י הארבע אצבעות אבל אם חלילה ב"ב פרקים יש פירוד הרי שהאור שמויעד אך ל"ב החלקים מאיר גם כלפי הב' פרקים שכנגד אומות העולם.

צא ולמד מכאן כמה שווה האחדות בעם ישראל שהתועלת המסובבת ממנה עד כדי להכריע האם יחול אור על הגויים או חושך.

שאלה: מה העניין במה שנוהגים רבים לומר פסוק "אור זרוע לצדיק וכו'" כשמסתכלים על האצבעות בברכת מאורי האש.

תשובה: כתב השו"ע ז"ל ונוהגים להסתכל בכפות הידים ובצפורנים, ויש לראות בצפורני יד ימין ולאחוז הכוס ביד שמאל (סימן רח"צ סע' ג') ויש לכפוף האצבעות לתוך היד שאז רואה הצפורנים עם הכפות בבת אחת ולא יראה פני האצבעות שבפנים (רמ"א שם). ונמצא כפיית האצבעות על האגודל, ולא יראה האגודל חוצה, עכ"ל. (מג"א ס"ק ה' בשם הכוונות דף מ"ב פרי עץ חיים, שענין השבת פכ"ד ד"ה וענין ראייתו. וכ"כ ש"ז סק"ז וציין לעיין בחמדת ימים). הרי להדיא כתבו שבאצבעות מכסים את האגודל.

ויש לבאר מה ענין כיסוי האגודל ע"י שאר האצבעות. וכן מנהג אמירת פסוק "אור זרוע לצדיק וכו'" כשמסתכלים על האצבעות בברכת מאורי האש מה הענין בכך.

הרה"ג רבי אלון אזרק שליט"א
רב ק"ק אחדות ישי - יהוד ומחנך בת"ת משנת יהודה

חינוך כהלכה

השרשת ההרגל בבן ובתלמיד

יושב בראש ויקראוך רב ויכבדוך על ידיעותיך וכשלא יתפיס בכך יאמר לו למוד תורה ובגן עדן יהיה מושבך עם הצדיקים והחסידים וכדו'. (ע"כ מדברי מהר"ם אבוהב בתוספת ביאור).

ונוריד את הדברים אלינו לעולם המעשה למשל אם רוצים שהילד ילך לישון בזמן מסוים, יש להרגילו מקטנותו לישון בשעה מסוימת חק ולא יעבור ועל ידי כך גם הוא מצד עצמו מרגיש עייפות ברא העת ורוצה ללכת לישון, היות וההרגל נעשה טבע. בדומה לזה אדם שלא התפלל ערבית וקם בבקר ונזכר, ומצטער ואומר אוי לי ששכחתי להתפלל וכואב לו על כך, מדוע? כיון שהדבר נעשה אצלו טבע לא מוכן לוותר עליו עד כדי כך שהגמ' משבחת על כך ואומרת שרואים כמה חשוב ליהודי זה לימוד התורה.

נמצינו למדים שחכמים ראו בכח ההרגל דבר הכרחי בחינוך הילדים עד כדי כך שנתנו לנו עצות איך להרגיל את הילדים ובאיזה גילאים ומה ללמדם וכמה.

ידוע ומפורסם (כפי שכבר כתבנו ב'מוסרה' גיליון מס' 3) שצריך להרגיל את ילד מתחילת דרכו למדות הטובות דרך ארץ לימוד התורה וכדו' אך יש להתבונן כיצד נרגיל את הילד לדברים שאנו חפצים שיתרגל בהם וייעשו לו טבע.

כתב מהר"ם אבוהב ז"ל ויש ג' תקופות בימי הנער ובכל תקופה צריך לחנכו לפי שלשת כלי המידה הנ"ל לפי גילו ולפי כחו ולפי מה שיוכל לסבול עול התורה". למדנו מדבריו שצריך להרגיל את הנער א. כפי שניו. ב. כפי כחו. ג. כמו שיוכל הנער לסבול עול התורה. **כיצד** כשידע לדבר מחנכו בפסוקים כגון תורה צוה לנו וגו' וכגון שמע ישראל היות זה תחילת דבורו שיהיה קדש לה' כמו תרומה, וצריך לפייסו בדברים שיראה שאוהבם התניוק ומתאוה להם כדי שילך בסבר פנים יפות ללמוד. **כשהנער גדל** כבר ורוצים להרגילו בדברי קדושה כבר לא מועילים הממתקים וצריך להרגילו על ידי דברים אחרים לפי מה שיועד שהנער מתאוה אליהם. **כשגדל עוד** גם זה כבר לא מועיל וצריך להרגילו ע"י כבוד שייאמר לו למד כדי שתהא

מסורתי אמיתי... כחה של דרשה אחת

השני בארץ, להורים שמוצאם מארצות המזרח. אמנם רחוק היה אך לא מנותק הוא הגדיר את עצמו "מסורתי", והיה פתוח לשמוע על קיום תורה ומצוות. מפעם לפעם היה משדלו להתחזק בעניין כזה או אחר, והוא נאות לקבל והיה מתקדם כל פעם בעוד פרט ובעוד מצוה. דא עקא דבר אחד לא אבה לשמוע, כאשר היה משדלו על עניין שמירת השבת, לא הסכים לוותר, באומרו זהו יום החופש השבועי שלי כיצד אוותר עליו "ואבזבז" אותו במנוחה "סתם" ובהליכה לבית הכנסת וכו', בשום פנים ואופן לא! מצוות אחרות אפשר, אך שמירת שבת לא בא בחשבון.

כמה וכמה פעמים שידל אותו פעם בברכה לה זוכה השומר את השבת, ופעם בחומרת איסור חילול השבת "מחלליה מות יומת". ועוד כהנה וכהנה, אך הוא התעקש רק זה לא. אי אפשר.

והנה בסימן טוב ובמזל טוב נולד נכד לת"ח הנזכר, כאשר לשמחת ברית המילה הזמין תחילה וראש את מהר"ל קשת זצוק"ל מתוך ידידותם הקרובה ומתוך ידיעה כי הציבור יזכה לשמוע דברי אלהים חיים בסגנון המיוחד השמור רק לו. למותר לציין כי גם אותו ידיד היה בין המוזמנים לשמחה.

מבורח"ר לוי קשת זצוק"ל

בבא העת הזמן הרב לשאת מדברותיו, כדרכו בקדש נשא דרשה נלהבת בזכות שמירת המצוות ועסק התורה, תוך שהוא שזור דבריו באגדות חז"ל ובמדרשים כדרכו. בכשרון האופייני לו ידע תדיר להתאים את הדברים לרמתם הרוחנית של השומעים, גם עתה התאים את דבריו לציבור, שביניהם היו רבים אשר הקשר שלהם לתורה ומצוות היה רחוק ורופף.

בסוף הדרשה כשהכל עדיין מרותקים לחתימת הדברים, יצא מיודעינו את האולם כשהוא נסער ביותר, בסערת רגשותיו לא שלט ברוחו עד כדי שביקש מבעל השמחה לצאת עימו החוצה. למרות אי הנעימות משראה בסערת רוחו הבין כי עליו לצאת עימו מיד, תוך כדי שהוא מהרהר כי כנראה אירע דבר מה דחוף מאד, שהרי אם לא כן לא היה מזעיק אותו החוצה כשעדיין הרב לא סיים לדרוש. משיצאו את האולם דמעות עלו בעיניו והחלו זולגות על לחייו ובישר לו בלב נרגש "החלטתי לשמור שבת ויהי מה".

תדהמה עלתה על פניו של בעל השמחה, לא להודעה כזאת ייחל, בסתר ליבו כמעט ואמר נואש, התקווה לשינוי אצל יהודי זה כמעט נכזבה בעיני רוחו. מה השתנה עתה מכל הפעמים ששוחחתי איתך? שאל בתמיהה. והוא כשעדיין דמעות זולגות על לחייו משיב מתוך נהמת ליבו בהתרגשות, לא אוכל להישאר אדיש יותר! הדברים שהרב הזה מדבר, נכנסים לתוך ליבי. ולפתע קרא בהתעוררות "קללה תבוא עלי, אם אחלל יותר את השבת! אתה שומע? זו שבועה!!"

מאז החל הלה לשמור את השבת במלואה כשהוא הולך מחיל אל חיל בעסק התורה ושמירת המצוות, כשבכל עת הוסיף להתחזק בעוד פרט ובעוד עניין. ואכן כאמור בכח שיחה אחת של מהר"ל קשת זצוק"ל בדבריו היוצאים מליבו הטהור הפך יהודי זה לשומר מצוות. כן! לא את השבת בלבד הוא שומר אלא את כל המסורת. אכן מסורתי אמיתי...

מאז ראשית התיישבות יהודי תימן בארץ תימן, שמרו בעקשנות על אמונתם ותורתם, מגדולם ועד קטנם היו עוסקים בתורה כל אחד כפי כחו, עד שלא נמצאו בהם כמעט עמי הארץ, עבדו את ה' בשלימות ובאמונה עזה ויוקדת, מראשית גלותם שמרו על קשר הדוק עם מרכזי התורה אשר מתחילה בירושלים עם הסנהדרין מלשכת הגזית אשר בבית קדשנו ותפארתנו יבנה מהרה, ואחר חרבנו בעונותינו ובעונות אבותינו, ינקו ממרכזי התורה השונים בעולם, בין מחכמי ארץ ישראל בין מחכמי בבל מן האמוראים והסבוראים והגאונים, ואף היו מחזיקי התורה העיקריים בתקופת זהר הישיבות של רבותינו הגאונים לפני יותר מאלף שנים, ומאז ועד עלייתם ארצה נחה שם רוח ה' כולם עוסקים בתורת משה, הולכים בדרך הורה רב אשי, ובהם קהילות שלמות עוסקות בתורה ובמצוות לשמן, והיה המקום ההוא מלא את הארץ דעה מגדולם ועד קטנם ביראת ה' טהורה ובאמונה אמיתית ובכמיהה וערגה לארץ הקדש, ולא פסקה מהם ישיבה ומרביצי תורה, על יהדות נכבדה זו יאה להליץ "אשרי עין ראתה כל אלה" אך לדאבונו אנו נאמר "הלא למשמע און דאבה נפשנו", כי אל הארץ אשר נכספה נפשם גם תערג, לעסוק בתורה כמנהגם בתוספת קדושת ארץ ישראל על קדושתם, הנחילו להם פורקי עול אכזבה ומפח נפש, רמסו את כבודם של החכמים והזקנים, ובכך גרמו לצעירי הצאן לעזוב לאנחות את מסורת אבות, אותם פורקי עול הוסיפו חטא על פשע בגניבת נפשות ומכירתם לנכרים, גם שכנום במעברות בתת תנאים, והכריחו לשלוח למוסדות במניעת מזון ממי שלא ישלח לחינוך הפשרני והקלוקל בראשותם, ותחת כי מציון תצא תורה, נתקיים תחת חיטה יצא חוח, ויהיו למס ללעג ולשנינה, ומתוך כך רבים מבניה של יהדות מפוארה זו עזבו דרך ה' לחצאין לשליש ולרביע למגינת כל לב.

לגרמא בניזקין הוסיף חוסר הידע על התרבות המערבית דבר שיצר ריחוק מבני הדור המתחדש בארץ ישראל ולא רבים ידעו כיצד לקרוב לדרך ה', אך אחדים מהם ידעו לחדור לליבם ובכך לקרוב לצור מחצבתם ולו במעט.

אחד המיוחדים בזה היה הגה"צ כמוהר"ר לוי קשת זצוק"ל שמלבד גדלותו העצומה והתמדתו המיוחדת בעסק התורה, היה ידוע לכל בשיחותיו המרתקות ובמתק שפתיו, במסירות עצומה שמר על בני ביתו מפני הרוחות הזרות שנסבבו בעת ההיא והסירו רבים מאחרי ה', נלחם כאריה על חינוכם הטהור וזכה למה שלא זכו רבים, וכל בני וצאצאיו לימודי ה' תלמידי חכמים מרביצי תורה ברבים, ולא על עצמו בלבד חס אלא אף על שאר הרחוקים והמתרחקים מדרך ה'.

ככל כחו נחלץ לחזק ידים רפות וברכים כושלות ובכל עת אשר יכל להשפיע על אחרים לסור מרע ולעשות טוב, עשה כן בעוז ותעצומות. חן הוצק בשפתותיו, דרשותיו היו לשם ולתהילה, גדול כקטן תלמידי חכמים ופשוטי עם היו מאזינים לדבריו בשקיקה. סגנונו המיוחד כבש כל לב, אף אירע שעל ידי דרשה אחת שדרש, התעורר יהודי לתשובה שלימה, וכה דבר המעשה. תלמיד חכם חשוב מידידי הרב, רגיל היה להשפיע על אחד מידידי המשפחה שנתרחק משמירת המצוות, כפי שקרה לרבים מבני הדור

לכל קוראי העלון

כל מי שיש בידו כתבי יד או ידיעות על חכמי תימן וכדו' נשמח שיפנו למערכת על מנת שנוכל לפרסם אותם במדורים המתאימים. בברכת התורה מערכת 'מוסרה'

לעלוי נשמת רודף צדקה וחסד, מכניס אורחים
אברהם (אלברט) בן לטיפה נגר ז"ל
נלב"ע כ' ניסן (ה' דחומ"פ) תשפ"א
ת.נ.צ.ב.ה.